

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 13 (924)

Субота, 28 сакавіка 1953 года

Цана 50 кап.

Закон нашага руху наперад

Сёння савецкі народ адзначае вясомі дзесяцігоддзе з дня нараджэння заснавальніка савецкай літаратуры, палыманага барацьбіта за камунізм Максіма Горкага. Натхнёны пясняр нашага жыцця, вялікі майстра мастацкага слова заклікаў пісьменнікаў быць заўсёды ў першых радах народа ў яго найвышэйшым руху ў камунізм, вучыць іх асвятляць сваімі палыманымі і праўдзівымі творамі аб жыцці і працы савецкага народа шлях у будучыню для ўсяго чалавечтва. «Мы выступаем, — гаварыў Горкага, — як судзіць свету, асуджанага на пагібель, і як людзі, што сцвярджаюць сапраўды гуманізм — раўнацёмнага пролетарыята, — гуманізм сілы, закліканай гісторыяй вызваліць увесь свет працоўных ад зайздрасці, прагнасці, пошласці, глупасці — ад усіх уродстваў, якія на працягу вякоў скажалі людзей працы».

Для таго, каб мастацкія творы адпавядалі задачам, якія ставіла гісторыя перад савецкай літаратурай, пісьменнікі павінны глыбока вывучаць жыццё, нястомна ўдасканальваць майстэрства, выкарыстоўваючы крытыку і самакрытыку як магутную зброю ў барацьбе за высокую ідэйнасць і мастацкую дасканаласць сваёй творчасці.

Беларуская літаратура і мастацтва перажываюць творчы ўздым. На працяглай дэкадзе ў Маскве майстры беларускай сацыялістычнай культуры прадэманстравалі лепшыя мастацкія здабыткі свайго народа за апошнія гады, выкажуць сваімі творамі ўсёнарадную ўдзячнасць Комуністычнай партыі за пачаснае жыццё, за духоўны і матэрыяльны росквіт працоўных нашай рэспублікі — роўнай сярод роўных у брацкай сям'і савецкіх народаў.

Аднак было б няправільна думаць, што гэта гарачая зацікаўленасць да беларускага савецкага мастацтва і літаратуры, тая шыракая павага, з якой працоўныя сталіцы і ўся савецкая грамадзянская рыхтуецца сустраць прадстаўнікоў беларускай сацыялістычнай культуры на дэкадзе, даюць права захапляцца поспехамі і не бачыць недахопаў у сваёй рабоце. Нельга забываць, што дэкада — гэта не толькі агляд дасягненняў, але і творчы экзамен, справядліва і прынцыпова крытыка недахопаў і памылак. Вось чаму, не закрываючы вачэй на відочныя поспехі, будзе правільным гаварыць у гэтыя дні і аб тым, што яшчэ трэба зрабіць, каб узяць дзейнасць творчых арганізацый на новую вышэйшую ступень.

«Ранішні XIX з'езд Комуністычнай партыі, — піша газета «Правда» ў рэдакцыйным артыкуле «За марксісцкае асвятленне творчасці В. Маякоўскага», — выставіла перад работнікамі літаратуры і мастацтва патрабаванне дабці новага творчага ўздыму, пераадолець сур'ёзныя недахопы ў рабоце. Распрацоўка актуальных пытанняў мастацкай творчасці, надзвычайных праблем тэорыі і гісторыі літаратуры павінна садзейнічаць росту і працвітанню савецкай літаратуры».

Выключна вялікая роля ў справе разгортвання крытыкі і самакрытыкі ў асяродкі літаратараў належыць прэзідыуму Саюза пісьменнікаў БССР, яго друкаваным органам і творчым секцыям. Аднак глыбокае абмеркаванне праблем мастацкай літаратуры яшчэ не зрабілася правільна ў дзейнасці прэзідыума, секцыяў часопісаў «Полымя» і «Беларусь» і газеты «Літаратура і мастацтва».

«Літаратурная газета» ў сваім аглядзе справядліва крытыкуе газету «Літаратура і мастацтва» за тое, што яе выступленні яшчэ нехача смеласці ў пастапоўцы ў вырашэнні літаратурных праблем, актыўнага ўмяшання ў літаратурны працэс, непрымірнага стаўлення да недахопаў і памылак.

Пытанні абмеркавання ў свой час на прэзідыуме, выклікалі ажыццэння спрычкі ў асяродкі пісьменнікаў, прыцягвалі

ўвагу да надзвычайных праблем творчасці, накіроўвалі іх на больш глыбокае вывучэнне жыцця, на павышэнне свайго майстэрства.

Даклады старэйшых майстроў слова Я. Коласа і К. Крапівы аб мове мастацкіх твораў і аб беларускай паэзіі, зробленыя на прэзідыуме і аублікаваныя потым у друку, з'явіліся значным укладам у тэорыю літаратуры, актывізавалі крытычную думку, прыцягнулі ўвагу да пытанняў майстэрства. На жаль, гэта было даўно. У апошні-ж час гэтага ў нас няма. Каалі-ж час-ад-часу і ставяцца важныя пытанні аб становішчы літаратуры, дзейнасці друкаваных органаў саюза, дык абмяркоўваюцца яны не заўсёды з належнай прычыновасцю і патрабавальнасцю.

На пленуме ЦК Комуныі Беларускай рэспублікі ўсталявалася загнаная практыка ўзаемадарвання паміж імі. Тут іны раз бяруцца пад абарону аўна слабыя, недапрацаваныя творы. З таго часу становішча мала змянілася ў лепшы бок.

Партыйны друк сурова і справядліва крытыкуе асобныя кнігі, выдадзеныя да дэкады, у якіх аўтары ўключылі слабыя і павархоўныя творы. Усё гэта здарылася таму, што кіраўніцтва саюза не здала своечасова накіраваць увагу пісьменнікаў на абор усяго лепшага, вартага ўключэння ў дэкаднае выданне. З маўклівай згоды прэзідыума і творчых секцыяў у кнігі У. Краўчанкі, П. Кавалева, І. Грамовіча трапілі слабыя творы.

Творчыя секцыі не сталі яшчэ для пісьменніка тымі арганізацыямі, на абмеркаванне якіх ён можа вынесці хваляючы яго пытанні, дзе ў яго могуць патрабаваць выпраўлення недахопаў.

Зрабілася дрэннай традыцыяй, калі секцыя абмяркоўвае той ці іншы твор, запісвае ў сваім рашэнні аб тым, што яго можна друкаваць толькі пасля дапрацоўкі, а ўспамінае аб сваім рашэнні, калі твор выходзіць у свет з многімі ранейшымі недахопамі. Так, у артыкуле «Здарылася з раманам І. Гурэскага «У агні»».

Бязлітасна пакрыўдзіць таварыша, не жадаючы сказаць у вочы праўду, прыводзяць да таго, што абмеркаванне новых твораў не набывае характару размовы аб праблемах, якіх-б выходзілі за межы аднаго якога-небудзь твора, не носіць характару творчых дыскусій па надзённых праблемах літаратуры.

Нельга пагадзіцца з такой практыкай, калі прэзідыум саюза імкнецца падмацаць дзейнасць секцыяў, калі замест абмеркавання на іх новых кніг прымаюцца на паседжаннях прэзідыума рашэнні аб тым, можна ці не здаваць у друку той або іншы твор. Прычым, на абмеркаванні прэзідыума звычайна ставяцца творы толькі старэйшых пісьменнікаў, нібы размова на секцыі не можа быць для іх аўтарытатнай і навучнай. Іны раз здарэцца, што пры ацэнцы новага твора пад увагу бяруцца не ідэя-мастацкі яго ўзровень, а мінулыя заслугі пісьменніка. Зыходзячы з памылковай устаноўкі ахоўваць самалюбства аўтара, не жадаючы сказаць яму праўду, каб не «псаваць настрою», пад абарону бяруцца слабыя, павархоўныя творы.

У нас многа гаворыцца аб адставанні літаратурнай крытыкі, аднак практычным захаваннем да ўзнікаючых у ўзроўню не прымаецца. Выхад за апошні час кнігі крытыкаў не дае падставы яшчэ гаварыць аб тым, што літаратурная крытыка накіроўвае творчасць пісьменнікаў, своечасова заўважае і выпраўляе недахопы.

«Традыцыя Маякоўскага, — гаворыцца ў рэдакцыйным артыкуле «Правда», — абавязвае нястомна павышаць ідэйны і мастацкі ўзровень савецкай паэзіі. Пярашні стан паэтычнай творчасці выклікае ў сэрцах савецкіх людзей глыбокую трывогу. За апошні час амаль не было значных, хваляючых паэтычных выступленняў, няма твораў шырокага апычнага

павага, лірыка, як правіла, дробязь, замыкаецца ў кругу нязначных тэм і не ўзімаецца да вялікіх мастацкіх абгульчэнняў. А колькі паўляецца вершаў дзіянаных, вялых, сузіральных і бяспрыстрых, пакідаючых толькі пацуду глыбокай незадоволенасці!».

Павуленню такіх твораў у значнай меры спрыяе тое, што крытыка яшчэ нясе-мла выступае супраць недахопаў, не накіроўвае ўвагу пісьменнікаў на напісанне твораў, вартых гераічных спраў савецкага народа.

Асобныя крытычныя работы маюць сур'ёзныя загані. Найменне звязць творчасць асобнага пісьменніка з агульным станам літаратуры, паставіць і вырашыць на матэрыяле яго творчасці праблемы майстэрства, якіх-б мелі значэнне для ўсёй літаратуры, адсутнасць крытычнага пафасу пры разглядае недахопаў, — гэтыя загані характэрны для работ М. Бартока і Н. Перкіна пра творчасць П. Глебкі і П. Броўкі, вышлечных выдавецтвам Акадэміі навук БССР.

Кніга М. Бартока з'яўляецца першай спробай усебаковага даследавання паэзіі П. Глебкі. Аднак яна не дае ўважэння аб творчасці аднаго з майстроў беларускай паэзіі, вельмі мала і павархоўна гаворыцца ў ёй аб мастацкіх асаблівасцях твораў паэта. Асобныя раздзелы кнігі — гэта інвентарызацыя пэўных мастацкіх каштоўнасцей без аняй устаноўкі, што хоча сказаць крытык, у імя чаго ён змагаецца, што адстаівае і супраць чаго выступае.

Чытачу цяжка разабрацца ў неспадручных фармуліроўках аўтара. У кнізе то гаворыцца, што паэт вучыцца ў Я. Купалы, то сцвярджаецца зусім іншае: «У лепшых вершах паэта радэяналістычны элемент... сарваецца нябурна выражэннем, стрыманым унутраным пацудзём». Падводзячы вынікі першага этапу творчасці П. Глебкі, названанага ў кнізе «перыядам станаўлення яго ўласнага паэтычнага галасу», М. Барток прыводзіць першыя выказванні крытыкаў аб творчасці паэта, якія «падрэсцівалі халоднасць і радэяналізм ранніх яго твораў». А дзе-ж уласны погляд даследчыка? Правільна гаварылі першыя крытыкі, якія мелі магчымасць меркаваць аб творчасці паэта толькі на ранніх яго творах, ці памыляліся, у чым вынілася станаўленне ўласнага паэтычнага галасу П. Глебкі, — чытач так і не даведаецца.

Работы Н. Перкіна і М. Бартока вышлі з друку ў канцы мінулага года, але камісія па крытыцы ніяк не збралца, каб іх абмеркаваць. Творчыя дыскусіі не зрабіліся адной з дзейных форм у рабоце нашых крытыкаў. Пялыя работы камісіі па крытыцы не адлюстроўваюць становішча літаратуры. Іны ў большай частцы залежаць ад асабістай ініцыятывы таго ці іншага крытыка. Напісана работа на патрэбную тэму — яна абмяркоўваецца, не напісана — справа абмяркоўваецца толькі гаворкай аб патрэбнасці такой работы. Нельга прыгадаць прыклад, калі-б тая ці іншая тема распрацоўвалася на ініцыятыве камісіі па крытыцы. Доўгі час у камісіі ішлі размовы аб выданні зборніка артыкулаў пра творчасць майстроў мастацкага слова. У верасні мінулага года такі зборнік быў складзены, адрадаваны. Затым выявілася, што яго трэба дапрацоўваць, але на гэтым справе і закончылася.

Слабасць крытычных адзелаў у часопісах і газеце «Літаратура і мастацтва» ў значнай меры адлюстроўвае слабасць нашай крытыкі. І тут нельга абмяркоўвацца добрымі пажаданнямі і паставанамі.

Пісьменніцкая арганізацыя павінна скарыстаць творчы ўздым, які выкліканы падрыхтоўкай да дэкады, каб сканцэнтравалі увагу на яшчэ не вырашаных пытаннях творчага жыцця пісьменнікаў. Гэта можна зрабіць толькі пры ўмове шырокага разгортвання прынцыповай партыйнай крытыкі і самакрытыкі.

Таварышу Пальміро Тальяці

У дзень Вашага 60-годдзя Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Савецкага Саюза шле Вам — баявому кіраўніку слаўнай Італьянскай Комуністычнай партыі — гарачае брацкае прывітанне.

Мы вітаем у Вашай асобе выдатнага дзеяча міжнароднага комуністычнага руху, выпрабаванага правядыра працоўнага народа Італіі ў яго барацьбе

за справу міру і нацыянальнай незалежнасці, за справу дэмакратыі і сацыялізма.

Жадаем Вам, дарагі таварыш Тальяці, добрага здароўя і многіх год жыцця на карысць рабочых і сялян Італіі, на карысць усяго прагрэсіўнага чалавечтва!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ СОВЕЦКАГА САЮЗА

Ад Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савета Міністраў Саюза ССР і Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

З выпадку цяжкай утраты, пасцігнай савецкі народ — смерці Старшыні Савета Міністраў СССР і Сакратара Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна ў адрас Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Савета Міністраў Саюза ССР і Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР паступіла звыш двухсот тысяч пасланіяў з выражэннем спахування ад глаў і ўрадаў замежных дзяржаў, ад савецкіх і зарубежных дзяржаўных,

партыйных і грамадскіх арганізацый, сходаў і калектываў працоўных і ад асобных асоб.

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Совет Міністраў Саюза ССР і Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР прыносяць глыбокую ўдзячнасць за спахуванні, выказаныя ў атрымных і прадаўжаючых паступаць пасланіях з выпадку смерці вялікага правядыра савецкага народа, Старшыні Савета Міністраў СССР і Сакратара Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

Ад Савета Міністраў Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік

Урад Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік прыносіць глыбокую ўдзячнасць урадам, арганізацыям, дзяржаўным і грамадскім дзеячам, якія выказалі спахуванне з выпадку цяжкай утраты Савец-

кай дзяржавы — смерці Старшыні Савета Міністраў СССР Генералісімуса Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

Сёння — 85 год з дня нараджэння А. М. Горкага, вялікага рускага пісьменніка, заснавальніка савецкай літаратуры, нястомнага барацьбіта за перамогу камунізма.

Творы вялікага пісьменніка

Дзяржаўным выдавецтвам Беларусі ў 1936—38 гадах было ажыццэлена выданне 24 тамоў збора твораў пісьменніка на беларускай мове. Асобным томам былі публічаны драматычныя творы, куды ўвайшлі п'есы «На дне», «Ворагі», «Мяшчане».

Шэсцьдзесят разоў выдаваліся ў рэспубліцы — на рускай і беларускай мовах — творы А. М. Горкага.

У блэйшы час Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі (рэдакцыя мастацкай літаратуры) выпускае на беларускай мове «Мае ўніверсітэты» ў перакладзе Янкі Брыля. Рэдакцыя дзіцячай літаратуры выдае ў гэтым годзе «Казкі» А. М. Горкага (на рускай мове).

Горкаўскія спектаклі

Шмат год з вялікім поспехам на сцэне тэатра імя Янкі Купалы ідзе спектакль «Апошні» (рэжысура І. Раеўскага і М. Зорана).

Над горкаўскімі пастапоўкамі «Мяшчане», «Ягор Будычоў» і «На дне» працаваў творчы калектыв Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа. З выключным натхненнем рыхтаваў тэатр спектакль «Ворагі» (пастапоўка І. Раеўскага).

«Дзеці сонца» і «Варвары» на сцэне рэспубліканскага рускага тэатра зрабілі плённы ўплыў на творчае жыццё калектыва.

Шмат працавалі над сцэнічным уваабленнем горкаўскай драматургіі тэатр імя ЛКСМБ, Пінскі і Гродзенскі абласныя драматычныя тэатры.

На прадрывах стайцы

Да 85-годдзя з дня нараджэння А. М. Горкага на многіх прадрывах стайцы Мінска праводзяцца чытні твораў вялікага пісьменніка.

Кагановіцкі райком партыі выдзеліў групу дакладчыкаў, якія праводзяць гутаркі і выступаюць перад працоўнымі з дакладамі аб жыцці і творчым шляху А. М. Горкага.

Лекцыі і даклады

Праўленне Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў Беларускай ССР да 85-годдзя з дня нараджэння вялікага рускага пісьменніка, заснавальніка савецкай літаратуры Аляксея Максімавіча Горкага разгарнула прапаганду творчасці выдатнага пісьменніка.

Лекцыі аб жыцці і творчасці вялікага пісьменніка арганізуюцца на прадрывах стайцы і навукальных установах Мінска і іншых гарадоў рэспублікі.

29 сакавіка праўленне Рэспубліканскага таварыства сумесна з Мінскім акруговым Домам афіцэраў праводзіць літаратурныя рабінішкі, прысвечаныя творчасці Горкага.

У абласцях рэспублікі

(Па матэрыялах БЕЛТА)

БРЭСТ

Работнікі абласной бібліятэкі, якая носіць імя вялікага пісьменніка, арганізавалі сумесна з Брэсцкім аддзяленнем Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў горкаўскія чытанні, лекцыі, даклады, гутаркі. Рабочыя і служачыя прадрываў мясцовай прамысловасці прапалі даклад аб жыцці і творчасці А. М. Горкага і паглядзелі спектакль «Васа Жэлезіна» ў пастапоўцы самадзейнага калектыва.

ГРОДНА

Абласное аддзяленне Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў праводзіць чытанне лекцый пра творчасць А. М. Горкага на тэмы: «А. М. Горкі аб звар'яннем абліччч амерыканскага імперыялізма», «А. М. Горкі — барацьбіт за мір» і інш.

ВІЦЕБСК

Выстаўкі, прысвечаныя вялікаму пісьменніку, адкрыліся ў абласной бібліятэцы імя В. І. Леніна, у гарадской бібліятэцы імя А. М. Горкага, а таксама ў рабочых і сельскіх клубах.

Толькі ў гэтым годзе працоўныя Віцебска, Оршы, Арэхаўска, Лепеля і іншых гарадоў і сёл вобласці набылі звыш 10 тысяч экзэмпляраў кніг А. М. Горкага.

ПІНСК

У абласной бібліятэцы абсталявана вялікая выстаўка твораў пісьменніка. Абласны драматычны тэатр імя Янкі Купалы лакаваў у гэты дні свой новы спектакль па п'есе А. М. Горкага «Апошні».

БАБРУЙСК

У бібліятэках абласнога і раённых цэнтраў адкрыліся выстаўкі, прысвечаныя жыццю і творчасці Максіма Горкага.

Актыў Амгавіцкай хаты-чытальні Слуцкага раёна арганізаваў чытанне апаўданаў А. М. Горкага ў калгасе «Краіна Савецка».

Малюнак Л. Бойкі.

У Камітэце па міжнародных Сталінскіх прэміях „За ўмацаванне міру паміж народамі“

Уручэнне міжнароднай Сталінскай прэміі французскаму грамадскаму дзеячу Ів Фаржу

25 сакавіка адбылося ўручэнне міжнароднай Сталінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі» выдатнаму барацьбіту за мір, французскаму грамадскаму дзеячу Ів Фаржу. У Сverdлоўскай зале Крэмыя, дзе адбылася ўручэнне, прысутнічалі шматлікія прадстаўнікі савецкай грамадзянскай — члены Савецкага Камітэта абароны міру і іншых грамадскіх арганізацый. Сярод прысутных — відны дзеячы савецкай навуцы і мастацтва, перадавікі прадрываў Масквы.

Прысутныя цёпла сустрацілі павуленне ў зале лаўрэата міжнароднай Сталінскай прэміі Ів Фаржа, старшыню Камітэта па міжнародных Сталінскіх прэміях акадэміка Д. В. Скабелыцына, членаў Камітэта А. А. Фадзеева і І. Г. Эрэнбурга, старшыню Савецкага Камітэта абароны міру Н. С. Ціханова. У зале доўга гучалі апладысментаў і часы выдат-

нага патрыэта Францыі, актыўнага барацьбіта за справу міру Ів Фаржа, у часе дружбы паміж савецкім і французскім народамі.

Акадэмік Скабелыцын гаворыць кароткую ўступную прамову і пад бурныя апладысментаў прысутных уручае Ів Фаржу ганаровыя знакі лаўрэата міжнароднай Сталінскай прэміі — залаты медаль з ізабражэннем І. В. Сталіна і дыплом.

Лаўрэата віталі ад імя савецкіх грамадскіх арганізацый намеснік старшыні Савецкага Камітэта абароны міру кінарэжысёр С. А. Герасімаў, пісьменнік В. М. Намзюнікаў, член Прэзідыума Антыфашысцкага камітэта савецкіх жанчын, доктар медыцынскіх навук З. А. Лебедзева, намеснік адказна сакратара Антыфашысцкага камітэта савецкай моладзі В. В. Іванова і пісьменнік І. Эрэнбург.

85 год з дня нараджэння А. М. Горкага

Вялікая дружба

Слаўныя традыцыі

Пісьменнік Всевад Іванаў расказвае, як ён, прыхапіўшы аднойчы да Горкага, застаў яго надзіва радасна ўзрушаным і ўхваляваным. «Што з Аляксеем Максімавічам? — запатаўся Іванаў у сына М. Горкага. — Ён гарыць, палае». Сын адказаў: «Учора ён быў у Сталіна. І — шчаслівым».

Так, Горкі быў басноўна шчаслівым дружбаю, асабістай блізкасцю да правадзіроў рэвалюцыі Леніна і Сталіна.

Гэтая дружба грунтавалася на высокіх прынцыпах барацьбы за шчасце працоўных, на непасрэднай аснове партыйнасці, ідэйнасці, прынцыповасці.

Неаднараза Горкі з пацупчэм тымбайшым удзячнасцю ўспамінаў, як Ленін і Сталін сваёй шчырай увагай, сваімі бацькоўскімі клопатамі натхнілі яго, як яны хутка зразумеалі, калі пісьменнік на сваім шляху мастака рэвалюцыі раптам рабіў напярэмы крок, становіўся перад пагрозай збыцця з дарогі.

Ленін дапамог Аляксее Максімавічу разабрацца ў шкоднасці багабаўдніцтва. Владимир Ильич раскрытыкаваў напісаную пад уплывам багабаўдніцтва аповесць «Сповідзь» і сказаў пісьменніку, што рабочы клас, партыя чакаюць ад яго твораў у духу «Песні пра Бурасвіска» і рамана «Мядзь», які з такой глыбінёй увасобіў рысы перадавых рэвалюцыйных рабочых Расіі.

Мы ведаем, што асабістая дружба паміж Сталіным і Горкім пачынаецца з таго часу, калі іх упершыню пазнаёміў Ленін.

Геніяльным мастак слова, які назаўсёды звязваў свой лёс з барацьбай за камунізм, з рэвалюцыяй і яе правадзірамі, М. Горкі чарнаў у дружбе з Леніным і Сталіным, у іх творах новую энергію, правяралі па іх дзейнасці вернасць свайго шляху.

Вярнуўшыся ў 1928 годзе пасля лячэння ў Ітавіі ў СССР, Горкі аддаецца творчай працы. Уся дзейнасць Аляксея Максімавіча пасля смерці В. І. Леніна адбываецца ў непасрэднай блізкасці да Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

«Блізкасць да Сталіна арганізавала яго работу», — гаворыў Аляксей Гастой адносна дружбы Сталіна і Горкага. Вынікам дружбы са Сталіным з'явіўся новы, выключна плённы росквіт творчай і грамадскай дзейнасці пісьменніка. Горкі зачытаваў п'есы «Ігор Будачоў і другія», «Васіль Дасігаў і другія», эпапею «Жыццё Кайма Самгіна», драме нарысы «На Саюзу Советаў». На ўвесь свет гучыць публіцыстычныя артыкулы пісьменніка, у якіх ён кляміць падпалшчыкаў вайны — амерыканскіх імперыялістаў. «З кім вы, майстры культуры?» — звяртаецца Горкі да работнікаў культуры ўсяго свету і паказвае, што для іх адзіна правільны шлях — гэта шлях, асветлены Марксам, Энгельсам, Леніным, Сталіным, шлях, на якому ідзе краіна Советаў. Горкі выкрывае небяспеку крывавага фашызма, называючы яго злавой свету, ракавай пухлінай капітала.

У сваёй штодзённай працы Горкі вяртаўся да таварыша Сталіна за парадамі, і Сталін чула адгукаўся. Гэта мы бачым з п'есы Іосіфа Вісарыянавіча ад 17 студзеня 1930 года. Таварыш Сталін дапамог Аляксее Максімавічу разабрацца ў сутнасці і значэнні крытыкі і самакрытыкі ў нашай краіне. У адказе пісьменніку Сталін пісаў: «Мы не можам без самакрытыкі. Ніяк не можам, Аляксей Максімавіч. Без яе немінучы застоў, затыванне апарата, рост бюракратызма, падрыў творчага

пачыну рабочага класа. Вядома, самакрытыка да матэрыяла ворагам. У гэтым Вы зусім правы. Але яна-ж дае матэрыял (і штуршок) для нашага прасоўвання ўперад, для развіцця будаўнічай энергіі працоўных, для развіцця шпартніцтва, для ўдарных брыгад і т. п. Адмоўны бок пакрываецца і перакрываецца станоўчым». Сталін згаджаецца з думкай Горкага, што нельга выняць толькі недахопы, што неабходна ў другу перакрыць нашы недахопы нашымі дасягненнямі. Падтрымаўшы прапанову Аляксея Максімавіча аб выданні часопіса «За рубяжом» і навулярных зборнікаў аб грамадзянскай вайне, Сталін у той-жа час адмоўна адказаў да намеру Горкага выдаць часопіс «0 вайне», асудзіў як правую пацыфізм апісанне ў аповяданых толькі жахаў вайны. «Нам патрэбны такія аповяданні, якія падвядуць чытачоў ад жахаў імперыялістычнай вайны да неабходнасці пераадолення імперыялістычных урадаў, якія арганізуюць такія вайны».

У 1932 годзе савецкі народ адзначаў 40-годдзе літаратурнай дзейнасці Горкага. Таварыш Сталін звярнуўся да пісьменніка з наступным прывітаннем:

«Дарагі Аляксей Максімавіч! Ад душы вітаю Вас і моцна цісну руку. Жадаю Вам доўгіх год жыцця і працы на радасць усім працоўным, на страх ворагам рабочага класа. І. Сталін».

Іосіф Вісарыянавіч са сваімі бліжэйшымі саратнікімі не раз асабіста наведаў Горкага. Широка вядома карціна мастака А. М. Краўчанкі, у якой паказана, як Горкі чытае Сталіну і Варышам лямэу «Дзючына і смерць». Гэтай п'есе Сталін даў выключна высокую ацэнку: «Гэтая штука мадней, чым «Фауст» Гёте (любоў перамагла смерць)». У адным з п'есаму Горкі з радасцю ўспамінае, што Сталін асабіста ўхваліў яго артыкул «Пролетарскі гуманізм».

Калі фашысцкія забойцы ўмярцілі любімага сына пісьменніка, Сталін разам з членамі Палітбура прысаўдзіў Горкаму адносна, дзе выказвалася глыбокае сачуванне і цярпелі вера, што несакарнашчы горкаўскі дух і вялікая воля перамогуць напатакуе імперыялістычнае паншчы. У гэты час для пісьменніка час Сталін прыхаў да яго, каб аказаць падтрымку. Вось як расказваў аб гэтым блізікі пісьменніка: «Хітаючыся, згорблены ад гола, вышаў Горкі з пакоя, дзе ляжала яшчэ цёплае цела сына. Стала страшна, што ён не перажыве гэтай утраты... Ніхт праішоў пісьменнік у свой кабінет. Змочна, трывожна было ў доме. Але раптам пачуў мяккі гудок машыны, якая пад'ехала да ганку. У дом увайшоў чалавек у шэрым пінжлі і высокай фуражцы. Доўга заставаўся ён з Горкім. І поўнай ноччу, калі Аляксей Максімавіч вышаў праводзіць Сталіна, апыраўчыся на моцную і ласкавую руку яго, твар пісьменніка быў прасветлены».

У сваіх публіцыстычных артыкулах, выступленнях, п'есах Горкі няспынна звяртаўся да таварыша Сталіна, захапляўся яго мудрасцю, прадабачнасцю, энергіяй, воляй. У 1934 годзе, у артыкуле «Праўда сацыялізма» Горкі пісаў: «Няспынна і ўсё хутчэй расце ў сваё значэнне Іосіфа Сталіна, чалавека, які, найбольш глыбока асаўішоў энергію і смеласць настаўніка і таварыша свайго, воль ужо дзесяць год дастойна замяшчае яго на даражэйшым па-

сту правадзіра партыі. Ён глыбей за ўсіх іншых зразумеў: сапраўдны і непаспяхіны рэвалюцыйна-творчы можа быць толькі сапраўды і чыста пролетарская, прамадліная энергія, выяўленая і запаленая Леніным. Выдатна арганізаваная воля, прамадлівы розум вялікага тэарэтыка, смеласць таленавітага гаспадары, інтуіцыя сапраўднага рэвалюцыянера, які ўмее тонка разабрацца ў складанасці якасцей людзей і, выхоўваючы лепшыя з гэтых якасцей, бялітасна змагацца супраць тых, якія перашкаджаюць першым развіццям да гранічнай вышыні,—паставілі яго на месца Леніна. Пролетарыят Саюза Советаў горды і шчаслівы тым, што ў яго такіх правадзіраў, як Сталін і другія верныя наставнікі Ільіча».

Пры адрывіці і Усесяюзнага з'езда пісьменніку Горкі гаворыў: «Мы выступаем, як судзіць свету, асуджанага на пагібель, і як людзі, сцяраджаючы сапраўдны гуманізм — рэвалюцыйнага пролетарыята — гуманізм сілы, якая заклікала гісторыю вызваліць увесь свет працоўных ад зайдасці, прагнасі, пошласці, глупства—ад усіх пачварстваў, якіх на працягу вякоў калечылі людзей працы. Мы выступаем у краіне, асветленай геніем Владимир Ильича Леніна, у краіне, дзе нястомна і цудоўна працуе жалезная воль Іосіфа Сталіна».

Марксізм — воль вышыня, з якой адкрываецца прывілеяны прайдзанага шляху і перспектыва будучыні. «Нам неабходна ведаць усё, — гаворыць Горкі,— што было ў мінулым, але не так, як аб гэтым ужо расказана, а так, як усё асветлена вучэннем Маркса — Леніна — Сталіна і як гэта рэалізуюцца працы на фабрыках і на палях, — працы, якой кіруе новая сіла гісторыі—воль і розум пролетарыята Саюза сацыялістычных рэспублік».

Горкі славід міралюбывае палітыку Савецкага ўрада, падкрэслівае, што Сталін і яго саратнікі — нястомныя змагары за мір, супраць вайны. Пісьменнік уклікае: «Няхай жыве простае, асяня мудрасці нашых правадзіроў, першых і адзіных у свеце правадзіроў, якіх не пашаюць, ніколі не пашаюць народ свой занывольваць манжэраў, абісцяў, кітайцаў, індусаў! Няхай жыве Іосіф Сталін, чалавек велізарнага сэрца і розуму!»

Аляксей Максімавіч на самых даступных прыкладах раскрываў прастату Сталіна, яго аднадушс працоўным, яго чуласць да іх патрэб. Делегатам Усесяюзнага з'езда калгаснікаў-ўдарнікаў Горкі пісаў: «Мільёны селян-калгаснікаў даведваюцца ад вас аб тым, якія простыя, добрыя людзі правадзіры нашай краіны, арганізатары вашай працы; даведваюцца, які просты і даступны мудры таварыш Сталін, які з раніцы да вечара прысутнічаў срод вас; даведваюцца, што гэтыя правадзіры, былыя рабочыя, непаспяхіны рэвалюцыянеры, жадаюць толькі аднаго, імкнуча толькі да адзінай найвышэйшай мэты, каб усім працоўным народам Саюза Сацыялістычных Рэспублік жылося ятчы, багата, разума, вясела».

У мудрым сталінскім кіраўніцтве бачыў Горкі залог і гарантыю таго, што ніякі сілы, ніякі ворагі, ніякі правакатары і капітуляты не магі і ніколі не змогуць зб'іць нашу краіну са шляху будаўніцтва камунізму. Пісьменнік глыбока, транша, з гістарычнай праўдзівасцю заўважае і ўслаўляе выдатныя рысы сталінскага кіраўніцтва, сталінскую генеральную лінію партыі.

«Жалезная воля Іосіфа Сталіна, рулявога партыі, — указаў пісьменнік, — выдатна спраўляецца з ухіламі ад прамога курса і вольмі хутка вылучае ад усялякіх «галавакружэнняў» каманду партыйнага судна». Мудрым, выратавальным кіраўніцтвам Сталіна, гаварыў Горкі, і можна растаумаць усё цуды, якія ёсць у савецкай краіне. Гэтыя цуды — натуральныя вынікі працы людзей, якія валодаюць законамі развіцця гісторыі. «Гэта людзі найвышэйшага напружання творчай энергіі, вучні, саратнікі і сябры Леніна. Яны на чале з Іосіфам Сталіным, чалавек магутнай арганізатарскай сілы, выхоўваюць савецкіх людзей... У канчатковым выніку праца, арганізаваная і арганізаваная энергія партыі Леніна—Сталіна ў Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, з'яўляецца пачаткам новай, сацыялістычнай гісторыі чалавечтва».

Горкі паказваў, як горама любяць Леніна і Сталіна працоўныя ўсяго свету, усіх мацярыкоў і кантынентаў, усіх моваў і нацыянальнасцей. Характэрным у гэтых адносінах можа быць артыкул пісьменніка «Тысяча п'есам». На заклік Маскоўскай радыстанцыі з усіх канцоў свету прышлі тысячы п'есам ад людзей усіх родаў і ўсіх узростаў. У гэтых п'есах была адна думка — надзея на краіну Советаў, яе сцяганосца міру, які радзіму шчасця працоўных.

Горкаму былі асабліва дарагія гэтыя п'есмы і таму, што ў велізарнай большасці іх называлася два імені — Ленін, Сталін. Пісьменнік гаворыць, што змест гэтых п'есам народжаны палым душой.

Прымаючы словы бізжэмнай любові простых людзей да Леніна і Сталіна, Горкі адначасова напамінаў, што ёсць яшчэ на зямлі атідны стварэнні — капіталісты, эксплуататары, якія шалёна ненавідзяць краіну сацыялізма, савецкіх людзей, партыі і яе правадзіроў, таму нашаму народу неабходна няспынна павышаць сваю рэвалюцыйную пільнасць. У артыкуле «Літаратурныя забавы» Горкі гаворыў, што «банкіры, лорды, маркізы і бароны, авантурысты і наугад багатыя жулікі будуць купляць і падкупляць забойцаў, будуць пасылаць іх да нас для таго, каб ударыць у лепшае сэрца, у найярэйшыя рэвалюцыйныя розум пролетарыята. Усё гэта — непазбежна, яе непазбежны ўсе і ўсялякія атіднасці, што выдзяляюць з гняіна, які называецца капіталізмам». З якой сілай гучыць гэтыя горкаўскія словы сёння, калі партыя паставіла перад сабой савецкімі людзьмі баявую задачу павышэння рэвалюцыйнай пільнасці, барацьбы з ратазевствам.

Сваю вялікую любові, захапленне геніем Сталіна Горкі марыў увасобіць у мастацкіх творах аб правадзіроў. Пісьменнік збіраў матэрыял для напісання гэтага твора. Ён ужо сабраў разнастайныя дакументы, якія адносіліся да жыцця і рэвалюцыйнай дзейнасці Сталіна.

Смерць перашкоды Горкаму ажыццявіць сваю задуму, але яна не затісла палючы гораўскага сэрца. Яно і сёння гарыць агнём гарачай любові да сацыялістычнай Радзімы, агнём нянавісці да яе ворагаў.

В. БУРНОСАУ.

Максім Горкі з'яўляецца жывым усабленнем супрацоўніцтва і дружбы нацыянальных літаратур нашай краіны. Ён натхняў, аб'ядноўваў і вёў за сабой перадавых пісьменнікаў розных нацыянальнасцей. На працягу ўсёй свайой літаратурна-грамадскай дзейнасці Горкі быў моцна звязаны і з культурай беларускага народа.

Уздым беларускай літаратуры ў 1905—1907 гг. выклікаў самую жывую зацікаўленасць Горкага да культуры беларускага народа. Жывучы на Капры, ён уважліва сачыў за развіццём беларускай літаратуры, музыкі, выпісаў беларускія перыядычныя выданні.

Валікі пролетарскі пісьменнік першы пазнаёміў рускага чытача з Янкай Купалам і Якубам Коласам. Ён першы высока ацаніў творчасць нашых народных паэтаў, раскрыў народна-дэмакратычны характар яе, указаў на яе прастату, пчырасць, праўдзівасць.

У асобе Горкага беларускія рэвалюцыйна-дэмакратычныя пісьменнікі бачылі непрымальнага барацьбіта за справу працоўных, абаронцу прыгнечаных народаў. Для іх творчасць Горкага была высокім прыкладам рэвалюцыйнага служэння народу.

Горкі ўплываў на маладую беларускую літаратуру ідэямі свабоды чалавека, сваім вялікім гуманізмам, пафасам жыццеспасцення, гераічным духам усёй свайой творчасці.

Сверджанне Горкага «Чалавек — гэта гучыць горда» стала дэвізам Купалы і Коласа. З вялікай мастацкай сілай кляўся Купала працоўныя масы беларускага народа на барацьбу за права «людзьмі звацца». Тэма высокай чалавечай годнасці працоўнага беларуса, яго маральнай прыгажосці і творчай сілы была глыбока раскрыта ў дакастрычніцкай творчасці Коласа. У аснове рэвалюцыйнага гуманізма Купалы і Коласа ляжала горкаўская ідэя ўзвышэння працы і чалавека працы.

Дакастрычніцкая творчасць народных паэтаў прасякнута рэвалюцыйнай рамантыкай, авенна гераікай рэвалюцыі. Купала і Колас змагаліся супраць ідэалогіі сацыялізму, наворліваці, прымірэння з сацыялічнай рэчаіснасцю, асуджалі нявольніцкую мараль, прапаведзь класовага міру і сцярадкалі шлях рэвалюцыйнай барацьбы.

Пад непасрэдным уплывам творчых прынцыпаў горкаўскай драматургіі напісана п'еса Купалы «Раскіданае гняздо». Наказ асабістага лёсу гераюў у сувязі з гістарычным падзеямі, глыбокае псіхалагічнае раскрыццё персанажаў, паэтызаваны характары чалавека гераічнага пачатку, насачнасць драмы ўнутраным дзеяннем — усё гэта сведчыць аб плённай вучобе Купалы ў Горкага.

Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ўплыў Горкага на літаратуру беларускага народа стаў яшчэ больш моцным і плённым.

У савецкую эпоху Горкі з'яўляўся ідэйным кіраўніком і арганізатарам многаацыянальнай савецкай літаратуры, якім застаўся савецкіх пісьменнікаў. Выдатны творчы сацыялістычнага мастацтва, ён у сваіх літаратурна-навуковых працах распрацаваў важнейшыя пытанні савецкай эстэтыкі. У адностраванні працоўнага ге-

раізма нашага народа, у паказе савецкага чалавека, які ператварае працу ў мастацтва, Горкі бачыў галоўную задачу савецкай літаратуры. Ён вучыў савецкіх пісьменнікаў разумець жыццё як дзеянне, як творчасць, глядзець на мінулае «з вышнімі дасягненнямі сённяшняга, з вышнімі вялікіх мэт будучыні», знаходзіць і паказваў у сённяшнім жыцці парасткі камунізму.

Беларуская савецкая літаратура развіваецца гэтымі эстэтычнымі ідэямі Горкага. Тым сацыялістычнай творчай працы, працы дзеяння, у працэсе якой расцігае чалавечая асоба, з'яўляецца цэнтральнай у творчасці беларускіх пісьменнікаў.

Усім сваім багатым творчым вопытам Горкі аказаў плённы ўплыў на развіццё савецкай літаратуры вобразе стаючага гераю нашага часу. Тыповыя рысы характараў горкаўскіх гераюў — барацьбітоў за сацыялістычную рэвалюцыю, пролетарскіх рэвалюцыянераў — знайшлі далейшае развіццё ў стаючых вобразе лепшых твораў беларускай савецкай літаратуры.

Максім Горкі быў і застаецца мудрым настаўнікам нашых пісьменнікаў і барацьбітоў супраць фашызма і імперыялістычнай рэакцыі, у барацьбе за мір і дружбу народаў.

Эстэтычныя ідэі Горкага сталі праграмай развіцця беларускай савецкай літаратуры, пафасам творчасці беларускіх пісьменнікаў. Уся беларуская літаратура прадаўжае слаўныя горкаўскія традыцыі. Пісьменнікі Савецкай Беларусі следуюць вялікім эстэтычным прынцыпам Горкага, абіраючыца на яго мастацкую прастыку, засвойваюць яго багаты творчы вопыт. Яны вучыліся і вучацца ў вялікага мастака слова высокаму паэтычнаму майстэрству, майстэрству тыпізацыі, умненню паказваць рэчаіснасць ва ўсёй складанасці і багаці яе жыццёвых з'яў, у барацьбе новага са старым.

Творчасць Горкага ідэйна і мастацкі ўзбагачана і прадаўжае ўзбагачаць беларускую літаратуру. Плённы ўплыў Горкага і Макоўскага дапамог беларускай літаратуры вызваліцца ад нацыянальнай абмежаванасці, ад усяго адсталага, аджыўшага, архаічнага, што буржуазныя нацыяналісты навязвалі ёй у якасці «нацыянальнай самабытнасці».

Развіваючы творчыя прынцыпы заснаваліца сацыялістычнага рэалізма, беларускія пісьменнікі выдучы няспынную барацьбу за ідэйна-творчы рост нашай літаратуры. «Мы абавязаны Горкаму,—адзначае Якуб Колас,— высокімі літаратурнымі шэдэўрамі, створанымі ў духу лепшых традыцый рускай літаратуры».

Геніяльная праца І. В. Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР» і гістарычныя рашэнні XIX з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза натхняюць беларускіх пісьменнікаў на новыя творчыя поспехі, ставяць перад імі задачу далейшага павышэння ідэйна-мастацкага ўзроўня літаратурных твораў, настойліва патрабуюць яшчэ больш глыбокага засваення і плённага развіцця неўміручых традыцый М. Горкага.

В. ІВАШЫН.

Барацьбіт за мір

Звяртаючыся да савецкага народа, вялікі Горкі неаднараза гаворыў аб ішчасці жыцця і працаваць у краіне, «асветленай геніем Владимир Ильича Леніна, у краіне, дзе нястомна і цудоўна працуе жалезная воля Іосіфа Сталіна».

У гэтых словах — лейтматыў усёй горкаўскай насласкастрычніцкай публіцыстыкі. Аб тым, што адбывалася перад позіркам пісьменніка ў краіне Советаў, хачэцца, павадае яго ўласнага выказвання, гаворыць «грачымістымі вершам».

Праз усё шматлікія артыкулы і прамовы Горкага савецката перыяду — ці звяртаўся пісьменнік да рабочых, вострашукальнікаў Сібіры, арганізатараў першых калгасаў або дзеячоў літаратуры і мастацтва, піонеруў ці да сваіх аіччынных і зарубежных карэспандэнтаў—праходзіць адна асноўная думка, думка аб веліч Радзімы, абуджанай да жыцця Кастрычнікам.

У жыцці свайой краіны бачыў Горкі плённую «барацьбу за культуру, за творчасць культуры», у якую ўпершыню ў гісторыі ўдзячаты найшырошэйшы масы працоўных. Грандыёзная поспехі савецкіх людзей у будаўніцтве новага, сацыялістычнага жыцця глыбока радавалі, захалялі пісьменніка. «Колькі талентаў выклікала да жыцця наша эпоха, колькі прыгажосці ўваскрэсла жыватворчая бура рэвалюцыі!»

Горкі быў пяснором новага свету. Быў ён і сапраўдным воінам у барацьбе за гэты свет. Адстойваючы сілаю свайго магутнага слова завабы сацыялізма, вялікі мастак да канца сваіх дзён вёў барацьбу супраць гнідой «культуры» імперыялістычнай буржуазіі, супраць чорных сіл рэакцыі і вайны.

Характарызуючы маразм і растленне буржуазнай «культуры» эпохі імперыялізма, Горкі прыходзіў да вываду, што

★
Юр. ВАСІЛЬЧЭУ.
★

ўлада капіталістаў прыводзіць свет да варварства. Жорсткі паход супраць перадавой навуцы, панаванне найбольш рэакцыйных пільняў у літаратуры і мастацтве, атідная прапаведзь чалавечанавісціцтва, расізма, трыянненне аб сусветным панаванні, ліхаманкавая гонка ўзбраенняў і атацельныя заклікі да новай вайны — гэтака, паказваў Горкі, «культура долара», якую платаны пісакі буржуазіі ўзмоцнена рэкламуе як найвышэйшае дасягненне чалавечай гісторыі. «Іх культура — школа, дзе хлусіць, — пісаў Горкі, — дарва, дзе хлусіць, парламент, дзе таксама хлусіць, прэса, дзе хлусіць і паклінічаюць, іх культура — паліцыя, якой прадастаўлена права біць і забіваць рабочых». Горкі гнеўна кляміў амерыканскую буржуазную цывілізацыю як «самую пачарную цывілізацыю нашай планеты».

Улада капітала і яго агнягародная «культура» з'яўляюцца натхняльнікамі агрэсіі, міжнароднага разб'ю. Гэта пісьменнік ілюстраваў імятлікімі фактамі і прыкладамі з жыцця капіталістычных дзяржаў, паказваючы, што капіталізм непаўназвычайна з'яўляецца крыжварпачымі войнамі, якія нясуць няшчасці народам. На ўвесь свет гучаў і гучыць у нашыя дні голас Горкага, які выкрывае крываваыя планы агрэсаруў.

«У прадабачанай новай бойні, — пісаў Горкі яшчэ ў 1925 годзе, — прамыслоўцы Злучаных Штатаў застылі, як відэльцы, горы ваеннага ўзбраення, каб хутчэйшым і самым бліскучым чынам скалечыць і знішчыць мільёны людзей». Амерыканскі імперыялізм, паказваў пісьменнік, з'яўляецца гласаром міжнароднай шайкі злачынцаў, якія спрабуюць нажыць капіталі-

лы на крыві народаў.

Імя Горкага непарыўна звязана ў свядомасці народаў з барацьбой супраць фашызма, за ўмацаванне магутнага антыфашысцкага фронту. Імя і слова Горкага ўзнімаў на барацьбу з агрэсарамі мільёны простых людзей ва ўсім свеце, баяваы заклікі пісьменніка да згуртавання працоўных перад тварам фашысцкай агрэсіі знаходзілі жывыя воліку і сэрцах барацьбітоў супраць фашызма.

У горкаўскай публіцыстыцы найярчэйшае адлюстраванне знайшла барацьба народаў за мір, дэмакратыю і сацыялізм. Пісьменнік быў перакананы ў тым, што якая сіла больш магутная, здольная скарпусці агрэсаруў, чым сіла аб'яднаных народаў. «Вы можаце не дапусціць вайны, — звяртаўся Горкі да простых людзей зямлі. — Вы і ўсе людзі, якія яшчэ здыліны зразумець беснасоўнасці і зламнасць новай агрэсаруўскай вайны, можаце ўдарыць па руках авантурыстаў. У вас для гэтага ёсць усё сродкі».

У краіне Советаў, у магутнай сацыялістычнай Радзіме бачыў Горкі заруку поспеху барацьбы за справу міру, заклікаючы ўсіх людзей добрай волі агрутоўвацца вакол СССР, умацоўваць брацкія сувязі з працоўнымі нашай краіны. Адрываючы на пытанне аб тым, што трэба зрабіць, каб пазбегнуць вайны, пісьменнік указаў на вялікі прыклад савецкага народа: «Тое-ж самае, што зрабіла ў Саюзе Советаў. Каб накончыць з заганнай рэчаіснасцю, неабходна з часоўсці пацаць. Рабочы клас нашай краіны пачаў усім правілы: устанавіў у краіне сваю ўладу. Вынікі яго дзейнасці за 13 год, абуджаючы дзікую нянавісць нягоднікаў усёго свету, абуджаюць і будуць абуджаць актывныя сімпатый рабочых мас усёй зямлі і ўсіх сумленных людзей ле».

У артыкулах і прамовах Горкага, прасвечных барацьбе за мір, раскрыты вяліч

і мудрасць мірнай палітыкі Савецкага Саюза, праслаўлены геній таварыша Сталіна — вялікага друга і правадзіра працоўных, сцяганосца міру ва ўсім свеце.

У нашую эпоху, у эпоху пераможнага шчасця сацыялізма ва ўсім свеце, калі з кожным днём шыршыць і мацее магутны фронт прыхільнікаў міру, слова Горкага прэментуе і агрутоўвае рады барацьбітоў за шчасце і свабоду народаў, кіліа іх да новых намаганняў у барацьбе, умацоўвае іх упэўненасць у перамоце.

Выкрываючы атідныя прошукі падпалшчыкаў вайны

А К Т О Р Ы І Р О Л І

Здольныя спявачкі

Маладая артыстка Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета Раіса Асіпенка зусім нядаўна скончыла беларускую кансерваторыю, куды яна, як і многія яе таварышы на вучобе, прыйшла з мастацкай самадзейнасці.

Тэатральны калектыву дэла сустраў маладую спявачку. Аб яе творчым росце і пачыналіся мастацкае кіраўніцтва тэатра, ёй дапамагалі старэйшыя таварышы.

Арт. Р. Асіпенка ў ролі Алесі (опера «Дзяўчына з Палесся»).

За параўнальна кароткі час Р. Асіпенка падрыхтавала і выканала на сцэне тэатра рад адзіных ролей. Яна спявала Ваню ў оперы Глінкі «Іван Сусанін», партыю Зібелы ў оперы Гуно «Фауст», Паліну ў «Шкавэй дэме» Чайкоўскага, і апошняй удалай работай маладой артысткі была роля Алесі ў оперы «Дзяўчына з Палесся».

Прыгожы свежы голас, яркі акторскі темперамент дапамагалі спявачцы з поспехам справіцца з даручанымі ёй ролямі.

У свой час грамадскасць нашай сталіцы адначасна то прыемнае ўражанне, якое пакінула Раіса Асіпенка ў ролі Ядвігі з оперы польскага кампазітара Манюшкі «Страшны двор».

Артыстка стварыла абаяльны, поўны мастацкай прастаты і шчырасці вобраз, у якім зненні пластычны малюнак непаруна звязаны з унутраным зместам роля.

Вельмі ўдала атрымалася ў выканаўцы нечаканы пераходзі, якімі багатая гэтая партыя. Ядвіга то свавольна і весела жартуе з сяброўкамі, то раптам становіцца задуманай, сур'ёзнай, і мы выразаем бачым перад сабою дзяўчыну, якая з трывогай прыслухоўваецца да пацуды першага кахання, раптоўна авалоўваўша яе чыстым сэрцам.

Наш глядач добра ведае і другую здольную маладую артыстку опернага тэатра — спявачку Тамару Ніжнікову.

Выхаванка Маскоўскай кансерваторыі, Ніжнікова валодае прыгожым голасам — каларатурным сапрапа.

У партыях, якія выконвае Ніжнікова, заўсёды пмаг чеплыні і непазрэнасці. Яна жыве на сцэне жыццём сваіх вобразаў. Таму глыбока-драматычнае перажыванні Марфы ў оперы Рымскага-Корсакава «Парская нявеста» і пацуды Ганны ў оперы «Страшны двор» — заўсёды зразумелыя і блізкія глядачу.

Д. ЛУКАС.

Вобраз савецкай дзяўчыны

У такім жа паважанага дзяўчынычага завода — брыгада дзяўчат-выпускніц рамесніцкага вучылішча. Шчырыя, непазрэныя, яны гараць жадааннем вывесці свой прах у лік перадавых, ператварыць яго ў цэх калектывнай стаханавскай працы.

Такі сцэнічны вобраз спектакля «Дзяўчаты-красуні» на п'есе А. Сімукова ў пастаноўцы Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра (рэжысёр І. Папоў).

Найбольш яркім у гэтым спектаклі з'яўляецца вобраз Клары Агнявовай, створаны маладой артысткай, выхаванкай Беларускага тэатральнага інстытута Зойй Асмалюўскай.

Клара — добры таварыш, любіць свой цэх, сваю брыгаду, сваю справу. Яна прывістая, прывабная, ушэўная ў сваім характэры і, разам з тым, смешная ў сваёй дзявочай непазрэнасці. Непазрэнасць і шчырасць пераплітаюцца ў Клары-Асмалюўскай з наўнасцю і прастадушшам. Пацуду сімпатны да Сяргея Трэпьякова,

якое разгараецца ў першае каханне, вельмі добра перадаецца артысткай. Асабліва цікава раскрываецца вобраз дзяўчыны ў гутарцы старшага майстра Сяргея Трэпьякова з брыгадай дзяўчат і ў канцы спектакля, калі Клара паказана чалавекам з ужо сфармаваным характарам. Артыстка знаходзіць перааналычныя дэталі, якія прымушаюць глядача паверыць у праўдзівасць падзей, што адбываюцца на сцэне, і раскрываюць своеасаблівае прыроднае Агнявовай. Аўтар не даў ярыяй характарыстыкі Клары, але артыстка і режысёр зраделі назаць вобразу радаснае адчуванне маладосці, тэмпераменту, надзяліць свежым успрыняццём жыцця. З Асмалюўскай знайшла ўдалую камедыйную характарыстыку вобраза. Але артыстка трэба пазбавіцца жадаанні пасмяшыць, сыграць «на публіку». Ад спектакля да спектакля вобраз павінен расці, трэба знаходзіць новыя фарбы, новыя рысы і дэталі ў сцэнічным партрэце герані.

Е. ЗУБОУСКІ, артыст Гродзенскага абласнога тэатра.

Творчая ўдача артысткі

У рэпертуары артысткі Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР І. Лакштанавой Кардзілі — адзіны шэкспіраўскі вобраз. У 1944 годзе на выпускных экзаменах Інстытута тэатральнага мастацтва (Масква), а пасля на прафесійнай сцэне Лакштанавы выступала ў камедыйных ролях. Гэтыя ролі яна іграла з вялікім поспехам. І ўсё-ж асноўнае, што складае каштоўнасць таленту артысткі, — гэта наўнасць у яе захапляючага драматычнага тэмпераменту.

Вялічэнчыя сродкі Лакштанавой гранічна скуныя. Яна іграе сваю ролю стрымана, без знешняга тэмпераменту. Артыстка налюбіла сваю Кардзілію. Яна зрабіла яе хваліванні, яе думкі сваімі.

... Тронная зала ў палацы Ліра. Лір, намерыўшыся «скінуць са старых пачыг у гэтым цэджар дзяржаўных клопатаў», абіраецца падзяліць сваё каралеўства паміж трыма дочкамі, рашаючы ўзнагародзіць больш шчодрата тую, якая яго больш любіць.

Старэйшая дочка Ліра, Ганарыя і Рагана не ведаюць меры ў выказванні сваёй двурэшніцкай «любві» да бацькі. Кардзілія-ж, якая любіць Ліра «мацней за словы», толькі гаворыць бацьку:

— Я люблю вас. Як абавязак падкавае — не больш і не менш...

Прымыкнуў да лісінісці, Лір прыняў стрыманасць Кардзіліі за высакамернасць і амовіўся ад яе.

Артыстка, раскрываючы духоўны свет Кардзіліі, нічым не падкрэслвае «ахвярнасці». Яна перажывае сваё гора мужа. Без усялякай эфектнасці, ціха, з вялікай унутранай сілай гаворыць яна сёстрам перад-выгнаннем, каб яны любілі бацьку. У звычайных, здавалася-б, паводзінах Кардзіліі-Лакштанавой закладзены пафас высокай трагедыі.

У сцэнах «Французскі лагер» і «Лагер поблізу Довера» І. Лакштанавы таксама ні на хвіліну не збіваецца на экзальтацыю, на слязліваю жаласць. Суровай праста-той прасякнуты ўсе маналогі Кардзіліі.

Арт. І. Лакштанавы ў ролі Кардзіліі (спектакль «Кароль Лір»).

Найбольш перааналычна праводзіць І. Лакштанавы сцэну ў шатры (выздараўленне Ліра). Усе паводзіны Кардзіліі ў гэтай карціне прыдаваны парывам любачага сэрца, шчырай і пачыстнай любобу да бацькі. Але артыстка і тут, параней-шаму верная сабе, не імкнецца расчуліць глядача сентыментальнасцю. Яна ўспыляк перадавальнае гэта.

Вобраз Кардзіліі ў выкананні І. Лакштанавой чалавечны, блізкі нашаму глядачу. Нягледзячы на трагізм лёсу Кардзіліі, артыстка даносіць сцвярджальны аптымізм, веру ў перамогу чалавечнасці над дурдушшам і хлуснёй.

Д. АРЛОУ, народны артыст БССР.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

ДА 125-годдзя З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Л. Н. ТАЛСТОГА

9-га верасня 1953 года савецкая грамадскасць рытуецца адзначыць 125-годдзе з дня нараджэння Л. Н. Толстага. Прэзідыум ЦС ССР БССР зацвердзіў план мерапрыемстваў па падрыхтоўцы да гэтай даты. У Мінску абудзецца вялікі літаратурны вечар, прысвечаны жыццю і творчасці пісьменніка. З дакладам выступіць лаўрэат Сталінскай прэміі Янка Брыль.

ПІСЬМЕННІКІ І КІНО

Прэзідыум ЦС ССР БССР абмеркаваў на сваім паседжанні мерапрыемствы па палепшэнні работы пісьменнікаў у галіне кінадраматургіі. Зараз над новымі сцэнарыямі працуюць М. Паслядовіч, І. Шамкіні, А. Маўзон, В. Вольскі, М. Білісціна, К. Губерзіч, А. Макаёнак і другія. Прэзідыум дэручыў секцыі драматургіі і кінадраматургіі шырока абмяркоўваць усе новыя кінасцэнарыі, уносіць прапановы аб творчых камандзіроўках для пісьменнікаў.

У маі выршана правесці ў Мінску дзесяцідзёныя семінары па кінадраматургіі. Для чытання лекцыяў, правядзення гутарак аб рабоце над кінасцэнарыямі запрошаны лепшыя спецыялісты з Масквы.

Прэзідыум звярнуўся да кіраўніцтва кінастудыі «Беларусьфільм» з просьбай прымацаваць вопытных рэжысёраў да пісьменнікаў, якія працуюць над новымі сцэнарыямі.

НА СЕМІНАР ДРАМАТУРГАЎ

У красавіку гэтага года ЦС ССР БССР праводзіць у Рызе семінар па драматургіі, у якім прымуць удзел драматургі Прыбалтыкі, Карэла-Фінскай ССР і Беларускай ССР.

Прэзідыум ЦС ССР БССР прыняў рашэнне камандзіраваць на гэты семінар драматургаў А. Макаёнка, В. Палескага, В. Вітку, А. Кучара і А. Маўзона.

Універсітэт музычнай культуры

Сотні студэнтаў наведваюць двухгадовы універсітэт музычнай культуры, які створаны пры Беларускам дзяржаўным універсітэце імя В. І. Леніна.

Адбылася чарговая лекцыя-канцэрт на тэму «Як слухаць і разумець сімфанічную музыку».

Для слухачоў універсітэта музычнай культуры таксама прычыталі лекцыі: «Значэнне рускай класічнай і савецкай музыкі ў справе ідэйна-эстэтычнага выхавання працоўных», «Руская і сучасная народная песня». У канцэрт прынялі ўдзел народныя артысты БССР Ворвудэў, Зюванэў, салісты філармоніі Мільчына і Лук'янава. Выступаў аркестр народных інструментаў пад кіраўніцтвам І. Жыновіча.

Недапушчальная ваджаніна

Вялікай любобу і павагай карыстаецца ў савецкім народзе імя Янкі Купалы. Зусім натуральна і заанамерна жаданне масавага чытача: для атрымання цэласнага ўяўлення пра творчы шлях любага паэта — мець збор яго твораў.

Таму зразумела тая цікавасць, з якой была сустрагана прынятая 4 жніўня 1945 года пастанова Савета Народных Камісароў Беларускай ССР і Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі аб акадэмічным выданні Збору твораў Я. Купалы.

У адпаведнасці з гэтай урадавай пастановай прэзідыум Акадэміі навук БССР прыняў пастанову аб выданні купалаўскай спадчыны. Работа па падрыхтоўцы Збору твораў паэта была даручана Інстытуту літаратуры і мастацтва АН БССР. Пачалася яна ў 1947 годзе. У 1951 годзе былі аб'ядлены ўмовы падпіскі на Збор твораў народнага паэта Беларусі ў шасці тамах, дзе гаварылася, між іншым: «Выданне Збору твораў Янкі Купалы будзе завершана на працягу 1951—1953 гг. Першы і другі тамы выйдзюць з друку ў 1951 годзе».

Прайшоў 1951, 1952, пачаўся 1953 год. Сёмы год ідзе, як пачалася работа над падрыхтоўкай Збору купалаўскіх твораў, а выданыя толькі адзін том першаў паэта.

Чаму так марудна выдзецца выданне Збору твораў класіка нашай літаратуры? Чаму парушаны абвешчаныя ў ўмовах падпіскі тэрміны выхату тамоў і фактычна зрынаецца выпуск усіх тамоў у 1953 годзе, як было аб'яўлена чытачу?

Звернемся да фактаў. Заглянем у рабочыя планы Інстытута літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР.

У плане на 1949 год гаворыцца, што ў 1947 годзе былі падрыхтаваны, а ў 1948 годзе здадзены ў друк першы том. Другі том патрэбна было здаць у друк у 1949 годзе. На 1950 год намчалася падрыхтоўка да друку трэцяга тома, на 1951 год — чацвёртага, на 1952 год — пятага. На 1953 год планавалася выданне шостага, апошняга тома.

Улічваючы складанасць і вялікія цяжкасці, звязаныя з падрыхтоўкай такога выдання (праўда, згодна рашэння прэзідыума АН БССР, акадэмічнае выданне зменена на звычайнае), планы Інстытута, як бачым, небагаты. Забяспечалася і тэрміны завяршэння ўсяго выдання Збору твораў.

Аднак гэтыя добрыя планы Інстытута з года ў год парухаліся. Інстытут, як правіла, не забіспечваў здачу ў выдавецтва ў тэрмін і ў належнай падрыхтоўцы тэкстаў купалаўскіх твораў.

Каб пераканацца ў гэтым, дастаткова праверыць за дэсам другога і трэцяга тамоў.

Другі том быў ададзены ў выдавецтва ў лютым 1951 года (а не ў 1949 годзе, як планавалі Інстытут, і не да 1 чэрвеня 1950 года, як патрабавала рашэнне прэзідыума Акадэміі навук БССР ад 28 лютага 1950 г.). Рукпіс быў набраны, праішоў адпаведны карэктуры і ў жніўні 1951 года быў ададзены ў Інстытут для падпіскі ў друк. Работнікі Інстытута сем месяцаў працавалі над рукпісам і ўнеслі ў яго столькі паправак, што давялося амаль занова набіраць кнігу. 10 мая 1952 года гэты том быў зноў пасланы ў Інстытут на падпіс і вярнуўся ў выдавецтва

роўна праз пяць месяцаў. Такім чынам, цэлы год набраны том знаходзіўся ў Інстытуце.

Нарэшце, ён быў надрукаваны. Але і цяпер ляжыць у выдавецтве: бачыце, няма адпаведнага колеру літараны для вокладкі. Той колер, які скарыстаны для першага тома, раптам чамусьці вырашылі змяніць на іншы. А таго, ішага колеру літараны ў выдавецтве пакуль што няма. І гатовы том ляжыць...

У наборы знаходзіцца трэці том. Яму таксама на пачатку шляху не-вельмі пашанцавала: рукпіс, атрыманы ў верасні 1952 года (на адным з паседжанняў прэзідыума АН БССР было прапанавана здаць яго да 15 лістапада 1950 года!), быў вернуты ў Інстытут для дапрацоўкі, і там яго пратрамавалі каля чатырох месяцаў. Пры такіх тэмпах работы і ён не хутка ўбачыць свет.

Апошнія тамы, паводле прызнання дырэктара выдавецтва тав. Мікульскага, — невядома, ці выйдзюць нават у 1954 годзе.

Ці ведае пра гэта прэзідыум Акадэміі навук БССР, у чым падначалены знаходзіцца Інстытут літаратуры і мастацтва? Ведае. Пытанне пра выпуск Збору твораў Янкі Купалы не раз узнімаўся на паседжаннях прэзідыума. Гаварыліся добрыя прапавы. Прымаіліся належныя пастановы. Вызначаліся меры для палепшэння становішча. 12 лістапада 1951 года шырока абмяркоўвалася на спецыяльным паседжанні крытычнае выступленне партыйнага друку ў сувязі з выходам першага тома. У асноўным усё згадзілася з крытыкай і прызналі якасць выдання тома неадвальнаючай. І ў пастанове выцянута-ся даўгая чарга прынятых прапавоў...

Кожны год заслухоўвалі справаздачы Інстытута аб выкананні гадавых планаў. Адначасна ў раёнах: «у асноўным выкананы...». Нібы выданне твораў Купалы не ўваходзіць у асноўныя планы Інстытута!.. Абіяржовалі справаздачу за 1950 год. Тома твораў паэта параней-шаму не было. Аднак таксама—«у асноўным план выкананы».

Не ўстрывожыла, не ўсхвалявала паспраўдну прэзідыум тое, што неадвальна зацянута выданне купалаўскай спадчыны. Ішчэ адна размова, ішчэ адно рашэнне — толькі гэтыя члены прэзідыума, відаць, думалі наладзіць справу з выпускам тамоў паэта.

Бескалатнасць да выдання Збору твораў Я. Купалы праігнаваў Інстытут літаратуры і мастацтва. Пасіўнасць, самацёк у працы прыялі да таго, што за некалькі год выданыя толькі адзін том, ды і той няўдала.

Паліграфічнае выкананне першага тома — на вельмі нізкім узроўні. Здаўнае цана тома — 20 рублёў. Гэта занадта дорага ў параўнанні з лепшымі падліснымі выданнямі, выпущанымі ў Маскве. Праўда, у выдавецтве наведзілі, што цана наступных тамоў будзе ўдвая меншай. Але аб гэтым падлісчыкам невядома.

Трэба спадзявацца, што прэзідыум Акадэміі навук БССР нарэшце зразумее ўсю важнасць выдання Збору твораў Янкі Купалы і прыме належныя захады, каб ажыццявіць яго як мага хутчэй і лепш.

І. КУДРАЦАУ.

Спектакль аб рабочым класе

(«Зацікаўлена асоба» на сцэне тэатра імя Я. Купалы)

Малады калектыву аўтазаводу атрымаў буйную вытворчую перамогу: асвоен выпуск пачынных самавалаў. Машына заваўвае сабе добрую славу. Палюбілі яе і будаўнікі Волга-Дона. Між тым, побач з пахваламі і падзякамі вадзіліся самавалаў ішчэ аўтазаводцам прапановы і просьбы аб удасканаленні некаторых частак. Машыну можна зрабіць ішчэ лепшай, гарантаваць ёй ішчэ большую трузапад'емнасць.

На гэтую справу ў кіруючых работнікаў завода існуюць два пункты гледжання. Першы — канструкцыя машыны зацверджана Міністэрствам, заводу даведзен план яе серыйнай вытворчасці. План павінен быць выкананы. Ніякіх удасканаленняў. Другі — машына павіна быць неадкладна ўдасканалена. Так падрыхтоўчы інтарэсы дзяржавы, чэсць заводскага калектыва.

Бардабэ гэтах двух пунктах гледжання на пастаўленае жыццёе пытанне складае асноўны змест п'есы Кандрата Крапівы «Зацікаўлена асоба», якая пастаўлена тэатрам імя Янкі Купалы.

К. Крапіва выкрывае ў п'есе вузкая, бюракратычнае разуменне некаторымі работнікамі сваіх абавязкаў перад дзяржавай. З уласцівай яму вастрыяй драматург бічэ кансерватызм, коснасць і сцярджае новае, перадавое ў нашым жыцці.

Рэжысёр спектакля, народны артыст БССР К. Саннікаў і калектыву тэатра сканцэнтравалі асноўную ўвагу на гэтых галоўных якасцях п'есы.

Ярка пастаўлены цэнтральныя сцэны спектакля — паседжанне партыйнага бюро завода, у кабінэце галоўнага інжынера і ў міністра, дзе найбольш поўна раскрываецца ідэя драматычнага твора. У сцэне паседжання партбюро дасягнута атмосфера дэлавага, гарачага абмеркавання пытання, няма поўнай сцісачай чарговасці ў выступленнях прамоўцаў, якая так часта псе аналагічныя эпізоды ў іншых спектаклях і якая, даручы, сапсавала першую сцэну гэтага-ж

спектакля (мітынг на чыгуначнай платформе).

Бясспрэчнай удачай драматурга з'яўляецца вобраз галоўнага канструктара заводу Русаковіча. Народны артыст БССР Б. Платонаў узяўся ў гэтай ролі да шырокага мастацкага абуджэння. Няўрым-слівы, творча натхнены яго герой. І хоць ён з сіваню на скарнях, але з малады парывам у душы і ні на хвіліну не спыніўся на першым поспеху, атрыманым ім пры стварэнні машыны. Русаковіч-Платонаў увесь у наспынных творчых пошуках, ён мерае сваю працу патрабаваннімі заўтрашняга дня. У галаве гэтага чалавека заўсёды б'ецца жылая думка, нараджаюцца новыя задумкі. Сканструяваўшы машыну, якая можа быць нават уастанова Сталінскай прэміі, ён, аднак, не самазахапляецца, кідае смелы погляд у заўтрашні дзень сваёй творчасці. Побач з думкамі аб удасканаленні пачыннага самавала ў яго высіпае ідэя аб дваццаціпачынтаным.

К. Крапіва ў сваёй п'есе сканцэнтравалі значную ўвагу на паказе партыйнага кіраўніцтва завода. Ён паставіў сакратара парткома завода Страмліна ў цэнтр падзей і надзяліў яго жыццёва праўдзівымі рысамі. У выкананні заслужанага артыста БССР І. Шаціна Страмліна — дзейны, валавы і смелы партыйны кіраўнік. Верны яго ўменню надзіць да простага рабочага з шчырай прамавай, з задумлівым словам, падтрымаць правільную думку і настроіць калектыву супраць адсталя тэндэнцыі. Страмліна-Шаціна паўстае перад нам як кіраўнік і арганізатар, які не адгароджаны ад рабочых сваім становішчам, просты і сціплы на ўзаемаадносін-нах з людзьмі. Дзе трэба — у яго зной-дзецца жарт, дзе трэба — гнеўнае, суровае слова.

З лірычнага жарту пачынаецца яго гутарка з Надзій Засецкай — хатняй работніцай Сухадольскага. Даведаўшыся аб намере Надзі пайсці працаваць на завод,

сакратар парткома расейвае сумненні дзяўчыны адносна яе здольнасцей, і тая, арыёнавая, заўяла: «Мне нават веселай стала ад вашых слоў».

У вырашэнні асноўнага канфлікта спектакля Страмліна займае выдучую ролю. Драматург і актор далі яму нагаруку дзейнага партыйнага кіраўніка заводскага калектыва. Праўда, характарыстыка вобраза Страмліна абмежавана, у асноўным, яго службовымі справамі. Калі-б драматург паказаў хоць асобнымі штырхамі больш шырока інтарэсы Страмліна, увёў героя ў разнастайныя жыццёвыя абставіны, гэты вобраз намянога выйграў-бы і мог-бы стаць сярэд лепшых літаратурных вобразаў партыйных работнікаў.

Запятым партыйнікам Русаковіча, Страмліна і іх адзінадумцаў — перадавых людзей прадпрыемства — выступае галоўны інжынер завода Сухадольскі (народны артыст БССР П. Малчанаў). Яго актыўна падтрымліваюць дырэктар завода Шугаў (заслужаны артыст БССР П. Пекур) — рэал, які імкнецца стварыць сабе аўтарытэт сярод рабочых у шкодо дзяржаўным інтарэсам, начальнік аддзела вытворчасці падхалім Целем (арт. З. Стома), майстар цэха Курьчальчы (арт. А. Баранюскі) — крыкун, панікёр, які дбае толькі аб сабе. Доводы Сухадольскага як быцым-бы абгрунтаваныя. Выступаючы супраць удасканалення машыны, ён казырае клопатамі аб выкананні дзяржаўнага плана, аб эканоміі металу, аб зніжэнні сабекошту. Аднак аснова довадаў Сухадольскага заганняя. Ён адрывае інтарэсы завода ад інтарэсаў дзяржавы, і гэты памылка, памояжана на ўпартасць, самалюбства, інертнасць характэру, прыводзіць яго да зрынаста супраціўлення новаму, больш таго, да падману дзяржавы (выпуск шасці самавалаў з яўнымі дэфектамі).

П. Малчанаў паказвае Сухадольскага самаўлюбёным спецыялістам, які жыве стара-мехам Надзі пайсці працаваць на завод, адтарытэтам і ўсіх акружаючых лі-

чыць ніжэйшымі за сабе як па ўзроўню ведаў, так і па вошты. Ужо з першага знаёмства відаць гіілінка ў характэры гэтага чалавека, ленасць яго думкі, абмежаванасць маральных прынцыпаў. Актору неабходна толькі пазбавіцца ў пачатку спектакля ад паўтарэнняў некаторых інтанацый, жэстаў, характэрных рухаў, якія перанесены з вобразаў, ужо створаных Малчанавым раней.

Драматург і тэатр выдучу нас у сям'ю Сухадольскага, і нашы ўяўленні аб гэтым чалавеку пашыраюцца. Быт Сухадольскага таксама пакрыты цвілаю мяшчынства. Дома ў інжынера жонка-інтрыганка (засл. арт. БССР І. Шышко) і разбэшчаны сын Генька (арт. Г. Галік). У сям'і пануе нездарова, чуждая савецкім людзям атмасфера, аднак Сухадольскі на сямейныя справы абывае махае рукою.

Сухадольскі супраціўляецца ўсяму новаму. Пераканаўча праводзіць П. Малчанаў сцэну на паседжанні партбюро, дзе Сухадольскі ўспыляк стараецца адстаць свой пункт гледжання. Заханіўшыся сваімі доказамі і бачачы, што яго прынцыпы пера-няць паражэнне, Сухадольскі-Малчанаў у парыве самалюбства дэманстравыя ах-маўляецца ад пасады галоўнага інжынера, разліваючы, што партбюро будзе ўпяр-няць яго застанца на гэтай пасадзе. Аднак ён праціўляецца. Партбюро выносіць рашэнне ў падтрымку ініцыятара, інжы-нера-наватара Русаковіча.

На-майстарку выконвае П. Малчанаў сцэну канчатковага выкрыцця і падзення свайго героя. Вось Сухадольскі з самаўлюб-навай умешкай на твары, свабодна, непрымушана, як у сваю кватэру, захо-дзіць у кабінет даўняга свайго сябра міні-стра Федара Мікалаевіча (нар. арт. БССР І. Рахленка). Неахайна кідае начальніцкі партфель на кавану, з распасцёртымі рука-мі ідзе насустрач міністру: «Добрага здар

ПЕРАДДЭКАДНЫЯ КАНЦЭРТЫ

Таленавіты малады калектыў

Некалькі месяцаў назад быў створаны Беларуска-дзяржаўны народны хор пад кіраваннем заслужанага дзеяча мастацтва БССР Г. Цітовіча. Гісторыя народнага хора невялікая, але вельмі змястоўная. Калектыў складаецца з удзельнікаў самадзейных харавых гуртоў і пачаў сваю працу толькі ў жніўні мінулага года.

З выключнай цікавасцю мы чакалі выступлення хора. І вось у Мінскім акруговым Доме афіцэраў адбыліся першыя канцэрты калектыва.

... У зале гасне святло. Адкрываецца заслона. У зыяні электрычнага святла вясёлыя перапляваюцца каларыяныя касцюмы ў беларускім народным стылі, якія зробленыя з добрым густам (эскізы мастака Шышкара).

Канцэрт пачынаецца песняй М. Алазава аб родным і любімым Сталіне. Песня перадае пачуцці і любоў народа да правадыра, які незвычайна дарагі і родны нам. Ён жыве і будзе жыць вечна ў думках і справах пакаленняў. Гэтая песня, даўно вядомая, гучыць зараз па-новаму. Слухаючы яе, здаецца, што не толькі словы саіты з музыкай, але і песня саіты з сэрцамі выканаўцаў. Да слухача даносіцца кожнае слова.

Цяплом, кранаючы душой голасам, запявае Галіна Дзяжэва песню «У вялікім дубове». Па-майстэрску выконваюцца песні: «Вясёлая» (музыка Маціца, словы М. Танка), народная песня «Хачела мяне маці замуж аддаці», «Лясная песня» Ул. Алоўнікава.

Хор мае ў сваім рэпертуары 62 песні і 8 танцаў. Але асноўнае — добры ўзровень мастацкага выканання песень. Чыстая інтанацыя, «сыгранасць ансамбля, выразная дыкцыя даносіцца да слухача ў поўнай яе красе. Большасць песень спяваецца без дырыжора, а гэта сведчыць аб музычнай хара.

Народная песня ствараецца самім народам і з'яўляецца спадарожнікам яго жыцця, выражэннем яго дум і жаданняў. Яна прадстаўляе для нас глыбокую цікавасць не толькі па зместу, але і па мелодыі. Простая і задушэная мелодыя, злітая са словам і душой народа ў адно цэлае, робіць песню любімай і даходлівай. Жыве яна вёскамі, пераходзячы з пакалення ў пакаленне. Народны хор, прытрымліваючыся слаўнай традыцыі хара імя Пятіцкага, ідзе па правільнаму шляху. У яго рэпертуары мы знаходзем песні розных часоў, пачынаючы ад старадаўняй беларускай народнай песні і канчаючы савецкай песняй і частушкай.

Г. Цітовіч імкнецца не толькі расказаць, але і раскрыць сюжэт песні ў тан-

цах з харавым выкананнем і гэтым самым лепш даносіць яе да слухача.

Трэба падтрымаць ініцыятыву Г. Цітовіча па стварэнні тэатралізаваных сюжэтных песень. Беларуска народная песня «Вішанька» арганічна звязана з танцамі. Мы не толькі слухаем задушэную, поўную пазіі мелодыю песні «Рэчанька», але і бачым, як калышудца хвалі гэтага «рэчанькі».

Была выканана песня-світа «Як той Зосі даваўся» (пастаноўка танда нар. арт. РСФСР балетмайстра І. Майсева, аркестрыстка Г. Жышкара). Для вывучэння народных матываў гэтай світы хор накіраваў фальклорную экспедыцыю ў калгас «Першамай» Уздзенскага раёна на чале з балетмайстрам І. Майсевым. Там былі запісаны старадаўнія «Пасочанская кадрыль» і многа іншых танцаў. На аснове беларускай полькі-трасухі пабудаваны танец васьмі сьмяю і явэстак Зосі. Шкада, каб у гэтым танцы аркестр больш іржа даваў сабе ачуваць. За васьмі парамі танцоўшчыцаў музыка ледзь-ледзь даносіцца да публікі, а таму не застаецца поўнага ўражання ад танца.

Па-майстэрску былі выкананы танцы «Юрчка», «Смаленскі гусачок». Слабей прайшла «Лятвіцкая кадрыль». Тут яшчэ калектыў не дамогся дакладнасці і выразнасці ў ансамблі танца, няроўныя некаторыя фігуры кадрылі.

Аркестровая група пад кіраваннем Г. Жышкара выканала «Урачыстую прэлюдыю» Шышова і «Беларускую польку» Папаляска. Трэба сказаць, што аркестр ішчэ не ўзняўся да належнай вышыні. Адчуваецца яго недастатковая выразнасць у інтонацыях. Ад гэтага твор не даносіцца да слухача ў поўнай яго красе. Не дастаюцца яшчэ належнае рэльефа ў ансамблі аркестра: скрыпкі, рудыя, цымбалы, заглушваюцца баянамі. Гэта адчуваецца нават у большасці акампанементаў і песень. Аркестровая група павінна паказаць сваё майстэрства, пашырыць рэпертуар новымі цікавымі творами.

Народны хор — калектыў малады і яшчэ не валодае досканалым майстэрствам. Але рудзе тое, што ён ідзе па правільнаму шляху. Хор праводзіць лекцыі-канцэрты. Нядаўна адбылася такая лекцыя. У ёй Г. Цітовіч пазнаёміў слухачоў з беларускай народнай песняй і гістарычным яе развіццём.

Калектыў старанна рыхтуецца да дэкада Беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Трэба спадзявацца, што ён з часцю вытрымае экзамен на стацасць.

А. РУСАК.

Рост майстэрства

Беларускі дзяржаўны народны аркестр (мастацкі кіраўнік і дырыжор заслужаны артыст БССР І. Жыновіч) актыўна рыхтуецца да дэкада Беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

За апошні год значна змяніўся склад аркестра: у яго ўваходзяць выпускнікі Беларускай кансерваторыі, моладзь, якая навуаецца ў музычных навукальных установах, удзельнікі мастацкай самадзейнасці. Паведаўленне колькасці музыкантаў і павышэнне іх прафесійнага майстэрства адыграла станоўчую ролю ў змяненні творчага вобліку калектыва. Ад гэтым сведчаць канцэрты народнага аркестра, якія з поспехам прайшлі ў Мінску.

У праграму аркестра ўключаны разнастайныя п'есы — ад апрацовак беларускіх народных песень і твораў беларускіх кампазітараў да твораў Глінкі і Бардзіна. Лепш за ўсё прагучалі ў выкананні народнага аркестра творы, напісаныя беларускімі кампазітарамі спецыяльна для гэтага калектыва: «Уверцюра» М. Алазава, «Уверцюра» Д. Камінескага, чацвёртая частка світы Я. Цікоціна. Добра гучыць беларуская народная песня «Перапелачка» (апрацоўка для аркестра І. Жыновіча), яна стала больш жывапрадаснай. Надраўня выкананне аркестрам першую і другую часткі сімфанеты М. Чуркіна і першую частку маляўнічай світы Бардзіна.

Вальс-жарт Ядэва «Музычная табакерка» апрацаваны для аркестра Цікава, з густам і добра выкананы.

Каштоўным укладам у рэпертуар аркестра з'яўляецца пералажэнне буйнага сім-

фанічнага твора Глінкі — «Вальса-фантазія». Гэты цудоўны твор гучыць у аркестры лёгка, прыгожа. Разам з тым неаднолькава пераспяраць дырыжор ад паспешнасці, ад аднастайнага падрэслена вальсавата рытма.

Па-майстэрску выконвае канцэрт Будзішка ў суправаджэнні аркестра А. Астрарэнка.

Мяккасць, выразнасць і такт працягваюць аркестр у акампанементах салістаў. Аднак дырыжор і аркестр часам разыходзяцца з салістамі, што зніжае мастацкасць выканання.

У ліку салістаў, якія выступаюць з народным аркестрам, — майстры Беларускага мастацтва і таленавіты моладзь. Выступленні чароднага артыста БССР І. Валуціна, заслужанага артыста БССР М. Ворвулева, салісткі тэатра оперы і балета Э. Шаўкевіч з аркестрам прыходзяць з поспехам. Заслужанае ўхваленне слухачоў атрымаў студэнт кансерваторыі, малады зодчыны сываак Ю. Васілеўскі. Асабліва хваляцца адзначаць выступленне салісткі тэатра оперы і балета Т. Ніжніцкавай. Таленавітыя спявачкі ўдзельніцы асабліва мяккасць, задушэнасць, прывабнасць.

Салісты ў суправаджэнні аркестра выконваюць разнастайныя творы: рускія і беларускія народныя песні, песні савецкіх кампазітараў, творы Чайкоўскага, Моцарта, Расіні.

Уражанне ад канцэртаў народнага аркестра добрае: гэта — сталы прафесійны калектыў, якога цэпла сустракае гледач.

Е. РАКАВА.

Новыя спектаклі

МІНСК

Беларускі дзяржаўны аркестр Леніна тэатр оперы і балета паказаў новыя балетныя спектаклі «Аповесць аб каханні» (музыка В. Залатарова, лібрэта А. Ермалаева), пастаўлены народным артыстам РСФСР і БССР А. Ермалаевым у мастацкім афармленні народнага мастака БССР С. Нікалаева. Дырыжор Т. Каламіцава.

Галоўныя партыі выканалі: Марынікі — салістка Л. Ражанова, Янкі — заслужаны артыст БССР С. Дрэчын, Ларысы — Н. Давідзенка, Міхася — В. Міронаў, князя — Е. Глінскіх.

Дзяржаўны Руска драматычны тэатр БССР падрыхтаваў да дэкада новыя спектаклі «Шкалі» — драматычную сатыру А. Якабсона (рэжысёр В. Федароў, мастак Е. Трошына-Дайнека).

У ролях выступілі: прафесара Самуэля Сіцла — артыст В. Афанасеў, генерала

Эггара — артыст Д. Арлоў, дырэктара тэатра Эггара Бруса — А. Кістаў, Курта Шнейдэра — Е. Карнаухаў, Дорыс — А. Савіна, Гары — В. Вялякоў, Алана — Г. Някрасаў, Гідэона Сміта — Е. Палосін, Чарльза Армстронга — Г. Качаткоў, Мэры — М. Бузыменка, Дэйз — І. Лакштанава, Джонсана — І. Лакштанаў і другія.

БРЭСТ

Тэатр імя ЛКСМБ гэтымі днямі паставіў новы спектакль «Брэсцкая крэпасць» па п'есе К. Губарэвіча (пастаноўка рэжысёра А. Міронскага, мастак М. Смародкін).

У галоўных ролях выступілі: Калесніцава — М. Абрамаў, Ермашова — П. Маркіна, Кукушкіна — В. Усесаў, Калесніцава — заслужаная артыстка БССР А. Качаткова, Зорына — С. Іванова, Пінчука — Ю. Васілаў, Паганова — Б. Кандалаў, Дамы — Т. Заранок, Трауба — С. Юркеніч і др.

Рэжысура абласнога тэатра

«Рэжысёр... — пісаў К. С. Станіслаўскі, — павінен так будаваць сваю работу, каб яна выклікала ў гледача думкі, патрэбныя сучаснасці». Спектаклі Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра паказваюць выключнае значэнне гэтага выказвання вялікага артыста.

У пастаноўцы «Гэта было ў Мінску» па п'есе А. Кучара (рэжысёр І. Папоў) адчуваецца ясная задума, ансамблеваць, сучаснасць ідэй спектакля думкам савецкага гледача.

І. Папоў сканцэнтравану увагу на тых карцінах, якія з найбольшай паўнатай раскрываюць драматычныя канфлікты. Галоўнае ўвага аддаецца вобразам падольшчыкаў — Максіму Іванавічу (артыст В. Вялякоў), Марыне Казаніч (артыстка М. Астанкава) і Ганіе (артыстка А. Панкрат).

Сакратару падпольнага аб'ёма Максіму Іванавічу В. Вялякоў ўдасца мудра разгаварываць, дапытываць, тонка назіраючы, здымаючы глыбока пазнаючы душой чалавека, яго патаемныя думкі.

Рэжысёр і артыст шмат прапрацавалі, каб Максім Іванавіч стаў у спектаклі цэнтральным вобразам. І. Папоў і В. Вялякоў надкрэслваюць шчырасць, чалавечнасць і чужасць Максіма Іванавіча — мужнай і валавой натуры.

Рэжысёр надаў праўдзівыя рысы і другую значнаму па думцы і сюжэтай функцыі вобразу — Марыне Казаніч.

Знойдзены жыццёвыя фарбы і для прадастаўнікоў тых сіл, супраць якіх змагаўся савецкі патрыёт. У асобных выпадках пастаноўшчыкам да паказу адмоўных вобразаў удаля выкарыстання сатыра.

Так, Е. Зубоўскі знішчальна сатыраў выкрымае асуджэнні галаўгитара Куба, змяняючы яго імкненні запалохаць беларускага народ.

Аднак нават у гэтым, у асноўным ансамблевым спектаклі рэжысёр не дамогся законнасці. Есць вобразы, якія настолькі падобны адзін да аднаго, што цяжка іх адрознічы. І. Папоў не паклапаціўся аб індывідуалізацыі сцэнічных вобразаў Якавенкі, Іванчыка і другіх. Магчымасці актораў, якія выступаюць у гэтых ролях, не выкарыстаны ў поўнай меры.

Гратэскавая манера ігры Е. Зубоўскага ў ролі Куба супрацьлегла стылю ігры неспраўдлага партнёра артыста — Я. Кімберга, які па-выставому вырашае вобраз гэтагаўскага генерала Готберга. А якія сатырычныя фарбы тут былі-б асабліва да месца.

Менш удадся І. Папоў пастаноўка лірычнай драмы А. Арбузава «Таня». У п'есе праводзіцца правільная думка аб тым, што савецкі чалавек па-спраўдному можа раскрыць і правільна свае багатыя духоўныя сілы толькі ў карыснай сацыяльнаму грамадству працы. Усялякі спробы стварыць ітэмнае, «асабістае» шчырае па-аграмадскім жыццём асуджэнні на інаўдучу.

Драматыр сцвярджае гэтую думку на паказе жыцця галоўнай гераіні — Таны. Уся кампазіцыя драматычнага твора і асобныя сцэны разлічаны на тое, каб стварыць па магчымасці больш цікавыя сітуацыі для

развіцця асноўнага вобраза. Астанія персаннажы адзігнаваюць у п'есе часта толькі службовую функцыю ў дачыненні да гераіні.

Рэжысёр недастаткова асэнсавану кампазіцыю спектакля. Не ясна ніякай сюжэтай функцыі ў п'есе і спектаклі жанравы эпізод з транзітным камандзіраваным Васіліным, хоць гэтай роля трыма, з пачуццём вострага гумару выконваецца артыстам Я. Кімбергам. Парунае рытм спектакля доўгі і нудны ўспамін бабулькі аб яе мінулым (трапіца карціна), бо гэта зноў-жа не адзігнае ніякай ролі ў развіцці дзеі.

Прада, поспех пастаноўкі залежыць і ад удадла вырашэння вобраза Таны, наокака якой разгортваюцца асноўныя драматычныя канфлікты. Артыстка М. Папова ў адвядзенні з рэжысёрскай задумай добра перадае душэўны канфлікт Таны, харакасць яе рамантычнай ілюзіі аб магчымасці «маляўніцка» ітэмнага шчыра. Ілюзіі Таны знікаюць у сутыкненні з багатымі і шматгранным жыццём. Яна бачыць, што існае жыццё толькі ў карыснай грамадскай дзейнасці. Толькі ў такой дзейнасці можа поўна выявіцца хараство душы чалавека. Найбольш пераканальна Тана Папова ў лірычных сцэнах. Але тут яна часам настолькі захляпаецца, што пачынае трапіць пачуццём меры, і яе шчырасць нечачана пераходзіць у сардэжваю сентыментальнасць.

Гора вымушанага разрыву з любімым Германам Тана перажывае не актыўна, без рэзкіх вонкавых праяў. Пачуцці Таны перадаюцца артысткай часам няроўна, не раскрываючы душэўную драму гераіні.

Яшчэ менш удадся Папова сцэна, дзе паказана новае аблічча актыўнага будзённіка жыцця, якое маладая жанчына набыла ў сутыкненні з рамантычным ілюзіям з рэальнай рэчаіснасцю.

Рэжысёрская задума не стала «скразной дзеі» вобразам.

Адуцнасць яснай, мэтамікнёнай, да канца паследуючай рэжысёрскай задумі і ансамблеваць ў спектаклі — прычына таго, што і некаторыя другія гераіні тут жывуць нека адасоблена ад цэнтральнай томы, нясуць часта толькі дамажоныя функцыі ў дачыненні да галоўнай гераіні.

Таму значна па драматычнаму канфілікту чацвёртай карціны ў спектаклі не прагучала на поўны голас.

На сцэне разгортваюцца адзін з найбольш трагічных эпізодаў. Памер сын Таны. Сэрца маладой жанчыны поўніцца неусцежным горам. У гэты момант у тосці да Таны прыходзяць жыццерадасныя, поўна пачуцця каханя прыгажыня Оля (артыстка Р. Проціна) і яе жаніх — малады канструктар Грышчанка (артыст Г. Аўчыніцаў).

Драматычна канфілікта вялікай радасці і глыбокага смутку незвычайна моцны. Аднак пастаноўшчык не паклапаціўся аб глыбокім сцэнічным увасабленні канфілікта.

Недастаткова творчай ініцыятыва працягваў рэжысёр і ў апошняй карціне, якая няроўна раскрывае станаўленне новай Таны — грамадскага дзеяча і валавой чалавека...

Рэжысёр І. Стасенка не першы год пра-

цуе ў Гродзенскім тэатры, і яго рэжысёрскі «шпак» добра знаёмы гледачу. Былі ў Стасенкі ў мінулым асобныя ўдачы (некаторыя сцэны і вобразы ў спектаклі «Удкі» і інш.). Разам з тым, у многіх яго пастаноўках адуцнічае ансамблеваць, адчуваецца неглыбокая рэжысёрская задума.

Нястае самастойнай рэжысёрскай думкі і яго спектаклю «Напярэдадні».

І. Дабралоў п'есаў аб тым, што Елена «адзучына з сур'езным складам розуму, з энэргічнай волі, з гуманнымі імкненнямі сэрца».

А ў вобразе Елены ў спектаклі Гродзенскага тэатра (артыстка М. Папова) гэтых якасцей акраз і няма. Не адчуваецца «ні сур'езнага складу розуму» ў Елены, ні энэргічнай волі, ні ідэалаў, у ім яе Елена жыла на свеце. Замест гэтага ў вобразе прагучала маладрама ітэмнасця каханя, якая выцесіла асноўную думку цудоўнага тургенёўскага твора.

Не аказалася ў спектаклі і тургенёўскага Інсарава (артыст Ю. Сідараў).

Вытавая тема ў вобразе — хвароба і смерць ад суходаў маладога чалавека — раскрыты мацней за грамадскую сацыяльную тему Інсарава-змятара, Інсарава — патрыэта Радзімы.

Няўдача цэнтральных вобразаў і асабліва Елены стала прычынай няўдачы спектакля ў цэлым.

Няма арыгінальнай рэжысёрскай думкі і ў пастаўленым І. Стасенкам спектаклі па п'есе О. Васіліва «Зімы рай».

Ставічы п'есу, рэжысёр павінен быў за яе нештамікімі гераімі ўбачыць вялікі і мужны болгарскі народ, народ-змятар за саваду і незалежнасць радзімы, народ, які ў жорсткай барацьбе адарыў сабе шлях да новага шчаслівага жыцця.

На жаль, канфлікт п'есы раскрыты пастаноўшчыкам як падзея ў межах адной сямі. Цэнтральным вобразам стаў не прафесійны рэвалюцыянер, прадстаўнік балгарскага компарты Савя Велічка (артыст Г. Драмашак), а былы маёр царскай арміі Вітан Лазараў (артыст В. Вялякоў), валак асабістых перажыванняў ягога і яго дачкі Лілі (артыстка Е. Цвяткова) сканцэнтравана асноўная ўвага ў спектаклі.

Найбольш трагічная ў п'есе сцэна выкрыцця здзішча-фамыста Барыса (артыст Н. Вялякоў) ў спектаклі прагучала маладраматычна.

Вобразы здроблены другароднымі рысамі, пазабугены гераікі, рэвалюцыянернай рамантыкі, якая ім уласціва па п'есе. З гэтай прычыны трапіны дэталі і нават асобныя ўдамы эпізоды ў акторскіх выкананні не дасягаюць мэты.

Адуцнасць выразнай рэжысёрскай задумі стала прычынай з'яўлення шэрага «прахаднога» спектакля.

Творчая практыка абласнога тэатра паказвае, што недаканаласць рэжысуры — частая прычына няўдачы спектакляў, сур'езна пераходзіць ў росце калектыва.

Больш чула прыслухоўвацца да голасу жыцця, нястомна павышаць сваё майстэрства, кланаціцца аб тым, каб кожны спектакль выклікаў у гледача думкі, патрэбныя сучаснасці, — важнейшы абавязак рэжысуры Гродзенскага тэатра.

А. МІХАЙЛАУ.

г. Гродна.

Кнігі беларускіх пісьменнікаў на рускай мове

У зборніку «Маладая Беларусь», выпушчаным леныградскім аддзяленнем выдавецтва «Маладая гвардыя», апублікаваны першыя маладыя беларускія паэты, напісаныя пераважна ў пасляваенныя гады.

У ім — вершы аб партыі, аб Вялікім Сталіне, аб творчых сілах чалавека, узброенага ведамі законаў жыцця, аб пераўтварэнні прыроды, аб адраджэнні Мілска, аб гераічных салдатах народна-дэмакратычнай Кары.

Вершы зборніка «Маладая Беларусь» перакладзены на рускую мову паэтам А. Твардоўскім, А. Пракоф'евым, Ус. Раждэственскім, Н. Браўнам, П. Кабарэўскім, Я. Хелемскім, В. Шэфнерам, Д. Кавалёвым, Д. Осіным, Б. Кежунам, Н. Забалоцім і другімі.

Дзяржлітвыдавецтвам выпушчаны зборнік лаўрэата Сталінскай прэміі Кандрата Крапына «Выбраныя драмы», у які ўключаны наступныя творы: «Партызаны» ў перакладзе А. Астроўскага, «Хто смешча апошні» ў перакладзе Е. Шаўра, «Проба агнём» ў перакладзе Л. Ракоўскага, «З нарадам» ў перакладзе П. Кабарэўскага і А. Астроўскага і «Піюць жаваранкі» ў перакладзе П. Кабарэўскага і В. Петушкова.

Леныградскае абласное выдавецтва («Ленедат») выпусціла кнігу лаўрэата Сталінскай прэміі Івана Шамякіна «Апавяданні». У яе ўвайшлі выбраныя апавяданні апошніх год.

Леныградскае аддзяленне Дзяржаўнага выдавецтва дзіцячай літаратуры выпусціла кнігу лаўрэата Сталінскай прэміі Янкі Брыля «Залёная школа». У кнігу ўвайшло ўсё шэсць апавяданняў для чытачоў маладшага ўзросту.

Апавяданні дадзены ў перакладзе А. Астроўскага. Ілюстравала кнігу мастак Н. Пятрова.

(Наш кар.)

На чарговай музычнай «серадзе»

Музычная «серада», якая адбылася ў Саюзе кампазітараў 18 сакавіка, была прысвечана новаму мераму інструментальнаму твору — варыяцыі для двух скрыпак і вялянчэлі М. Алазава.

Кампазітары П. Падкавіраў, Я. Цікоці, Ул. Алоўнікаў, П. Ахраменка і музыкантаў Л. Мухарынская далі станоўчую ацэнку твору, які ўяўляе каштоўнасць для прафесійнага ансамбля і вучнёў музычных навукальных установаў.

Г. Цітовіч і старшы навуковы работнік Акадэміі навук БССР М. Грынблат пазнаёмілі кампазітараў з планам летняй комплекснай фальклорнай экспедыцыі на Палессе, якая будзе скарыстана для запісу новых сучасных і старадаўніх народных песень і частушак.

У экспедыцыі будзе таксама ўдзельнічаць Беларуска-дзяржаўны народны хор.

З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

Амерыка перастае чытаць

«Былі ў нас цяжкія часы: але такога зьяўляючага крызісу ў кніжным гандлі не было, здаецца, з дня вынаходства друкарскага станка», — так гаварыў Алі Мак Маган — старшыня асацыяцыі кнігавыдаўцаў і гандляроў кнігамі ў Злучаным Штатах Амерыкі.

У пачатку 1953 года ў Вашынгтоне адбыўся салікавы гэтай асацыяцыяй кангрэс выдаўцоў і гандляроў кнігамі. Падводзіліся сумныя вынікі мінулага года, намалачылі меры для палепшэння кнігавыдаўства. Быў створаны спецыяльны камітэт, задача якога — «зноў прывучыць амерыканцаў да чытання і зламаць іх злую волю».

Між іншым, больш-менш даўнавідны ўдзельнік кангрэса добра разумеў, што справа тут не толькі ў «злой волі». Увесь лад жыцця ў сучаснай Амерыцы ніяк не садзейнічае чытанню сапраўднай літаратуры. Паводле слоў многіх прамоўцаў гэтага кангрэса, радыёны амерыканец вельмі напалоханы: ён баіцца і вайны (гэты страх яму ўнушаецца ўжо многа год), і беспрацоўя, і палітычных праследванняў.

А кожная кніга, нават самага памаркоўнага характару, прымушае чалавека думаць аб сваім лёсе.

«Я ведаю, — гаворыць адзін з выдаўцоў, — што кнігі, якія выдаюцца мно